

KAITSE KODU!

23. veebruar 1929

NR. 8

Hind 20 senti

Tänases numbris:

- Riigivanem A. Rei: Eesfi vabaduse ja iseseisvuse kaitsjad võivad julgesti vaadata tulevikku.
- Kindral J. Roska: Meie Eesfi elagu!
- N. K.: „Meie vasarad vuhisegu, ääsituli tuhisegu“.
- Dr. Leesment: Eesfi Punane Rist 10-aastane.
- Mari Raamor: Naiskodukaitse tegutsemine rahva tervishoiu alal.
- ~ ~ Rakvere suusapäevilt.
- V. Avesson: Traditsioonide loomisel.
- „Ceili“: Jakob Liiv 70-aastane.
- Kirjakast.
- Romaan.
- Male.

Kaubandus-tööstusaktsiaselts „KREENBALT“

Tallinn, Suur Karja tän. 13. Postkast 346.

Telegr.-aadr.: „Kreenbalt“, Tallinn.

Telefonid: 2-41, 24-66, 31-58, 31-02.

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügikeskkoht ja pealadu:

**Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O.-ü.
Balti Puuvilla Ketramise- ja Kudumisevabriku A.-s.
Sindi Kalevivabriku ühisuse, endine Wöhrmann ja
:- Poeg. Eesti Niidivabriku ühisuse. :-**

Kõikide ülalnimetatud vabrikute saaduste en-gros müük, nimelt:

igasugused puuvillariided — pleekimata, pleegitud, värvitud, trükitud, merseriseeritud, lõngad, puuvillane vatt j. n. e. — Härrade ja daamide palitute, kostüümide ja ülikondade riided, tekid, rätikud, villane vatt j.n.e.
— — Kõik sordid õmblusniiti: valge, must ja värviline. —

KAITSE KODU!

Tellimishind: aastas 6 krooni,
poolaastas 3 krooni, veerand-
aastas 1 kroon 50 senti, kuus
50 senti.

Üksiknumber 20 senti.

Kuulutuste hinnad. $\frac{1}{4}$ lehek.
40 krooni, $\frac{1}{2}$ lehek. 20 krooni,
 $\frac{1}{4}$ lehek. 10 krooni ja $\frac{1}{8}$ lehek.
5 krooni. Esimese kaane sise-
külg 50%, tagumise kaane välis-
külg 100% kallim.

Nr. 8.

Ilmub üks kord nädalas.

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Kaarli tän. 8, Kaitseliidu staabis. Telef. 370. Toimetuse kõnetunnid igal äri-
päeval kella $\frac{1}{2}$ 9—10 h.

Väljaandja: Kaitseliidu peastaap. Vastutav toimetaja: kol.-lt. J. Maide. Tegev toimetaja: L. Sõerd.

Riigivanem August Rei.

Eesti vabaduse ja iseseisvuse kaitsjad võivad julgesti vaadata tulevikku.

Vabariigi 11. aastapäevaks „Kaitse Kodu!le“ kirjutanud riigivanem A. Rei.

Maailmasõja tagajärjel võitis terve rida rahvaid endale riikliku iseseisvuse, vabanedes teiste rahvaste võimu ja eestkostmise alt.

Uute rahvusriikide riikide olemasoluga ei ole teatavad ringkonnad kuni seniajani kuidagi leppida suutnud. Oodatakse vaid „paremaid aegu“. Väikerahvaste riiklik iseseisvus olevat möödaminev nähtus, mis üksnes erakordsetel oludel ajutiselt võimalikuks saanud. Varem või hiljem pidavat need riigikesed uuesti kokku sulama riikidega, kellest nad lahku löönud. Ei sünni see vabatahtlikult, küllap siis selleks ka teisi, mõjuvamaid teid leiduvat.

Kas on need halvad ennustused põhjendatud?

Ei saa muidugi salata — toores jõud võib mõneltki rahvalt tema vabaduse ja enesemääramise õiguse riisuda. Eks ole selle kohta üsna lähedas minevikus näiteid o'nud. Kui meie aga üldist ajaloolise arenemise käiku vaatleme, siis näeme, et viimastel sajanditel, ja eriti viimastel aastakümnetel rahvaste enesemääramise põhimõtte igalpool ikka enam ja enam läbi lööb ja ikka suuremal määral teostamist leiab. Ajalooline arenemine ei ilmuta meile mitte niisugust pilti, et värskemad rahvad sulavad suuremate hulka vähehaaval ära, saavad neist ära neelatud, vaid igalpool näeme meie vastupidist arenemise käiku: me näeme, kuid väikerahvad endid soodsatel juhusel „valitsevate“ rahvaste võimu alt lahti kisuivad, et iseseisvate riikide üksustena edasi elada — ilma, et nad sellega tahaksid üksteisest eralduda ja üksteisele võõraks jääda.

Sellest järgneb, et väikerahvaste iseseisvuse püüded on ajaloolise arenemise käiguga kooskõlas ja sihivad sennapoole, kuhu see arenemine loomulikult suundub, kuna rahvaste enesemääramise õiguse vastaseid tuleb lugeda inimesteks, kes püüavad ajaloo ratast tagurpidi pöörata. Kui ka ühel või teisel juhtumisel toore jõu ülekaalul korda läheb vabanenud rahvastelt nende iseseisvust ja enesemääramise vabadust röövida, siis näivad just niisugused juhused olevat ajutised kõrvalekaldumised ajaloo üldkäigust, mis ei või kesta kaua. Ei ole jõudu, mis suudaks jäädavalt lämmitada vabaduse tulukest rahva hinges. Varem või hiljem tuleb tund, mil tema uuesti võimsalt ja võidukalt lõkkele lööb ja üles tõuseb, nagu muistsete egiplaste püha lind phönix tuha alt.

Seepärast võivad kõik need, kes rahva vabaduse ja iseseisvuse kaitsmist oma pühamaks kohuseks peavad, rahulikult ja julgelt naadata tulevikku.

A. Rei.

Meie Eesti elagu!

Vabariigi aastapäevaks „Kaitse Kodu!le“ kirjutanud kaitseväe ülem kindral J. Roska.

Valguse tõsiseid väärtusi suudetakse hinnata, kui valgust võrreldakse pimedusega, tervist hakatakse hoidma peale rasket haigust ja

priiuse andeid ning puhast leiba võidakse kalliks pidada alles siis, kui on läbi käidud orjuse orud ja näritud haganaid.

Täna, kus meie rahvas austab oma sini-mustvalget, — ammutatagu elu tarkusi ja uut jõudu tõsiste sündmuste vaatlemisest.

Järeldusi edaspidiseks tehtagu jõu ja võimete kohaselt;

loovad jõud ühendatagu ja rakendatagu võimaks edasiviivaks vooluks. —

Kõigepealt aga tõstetagu esirinda Eesti mõte, Eesti huvi.

Täna ühinegem palavas soovis:

Meie Eesti elagu!

Kindral J. Roska.

A handwritten signature in cursive script, which appears to read 'J. Roska'.

„Meie vasarad vuhisegu, ääsituli tuhisegu.“

Kaitseliitlase soove ja mõtteid Vabariigi aastapäevaks.

Kõigil on vist veel hästi meeles see aeg, kui Vene keisririik sisemise jõuetuse tagajärjel hakkas kokku varisema. Teil on muidugi ka meeles, millised raskused seisid meil ees, et mitte jääda kokkulangevate rusude alla. Algas palavikusarnane töö kõigis meie intelliigentsetes rahvakihtides, et saavutada mitte üksnes vabadust, mis on iga eladahahtva rahva igapäevane leib, vaid ka riiklikku autonoomiat ja veidi hiljem juba riiklikku iseseisvust ja rippumatust.

Ja meie kangelaslik töö, meie silmapaistev südikus, meie rahvakihtide üksmeelne rühkimine ühiste sihtide poole kandis vilja ja tõi meile seda vabaduse õndsust, mida olid nautinud meie esivanemad mitmed aastasajad ja võib-olla isegi tuhanded enne meie rahvusliku kangelaseme Lembitu surma vaba Eesti maakondades, kihelkondades ja külates.

Meie vabastasime endid aasialiku, despootliku vägivalda valitsusest ja hakkasime ühisel jõul, ühisel nõul ehitama uut, kõige moodsamat demokraatlikku riiki, kus ei pea olema ei här-rasid ega orje, vaid ainult üheõiguslikud kodanikud...

See asjaolu ei meeldinud suurriigi äärmistele *põhmpoolsetele imperialistidele* ega ka neile meie veel vaimupimeduses elutsevatele kaaskodanikele, kes tahtsid pääseda haljale oskale seega, et töökatelt ja kokkuhoidlikkudelt inimestelt riisuda vägivaldaga varandus, mida nad olid kogunud pikkade aastate kestes oma higi ja vaevaga.

Tuli astuda võitlusse nendega, kes tahtsid panna maksma diktatuuri ja meie rahva rõhuvana enamuse teha ühe rahvakihi, kuid tööpoo-lest ühe näputäie auhnete komissaride, orjades. Ja võitlusse tõttasid esikätt meie vahvad noored, kelle hinges loitis isamaaline armu-tuli. Nad tahtsid kaitsta oma vanemate ja nende sõprade ja naabrite varandust ja olid valmis jätma oma elu oma kalli kodumaa eest, et saada võimalust ausasti elada ja töötada siin, kus meie esivanemad oma vere ja tööhi-giga on niisutanud meie kehva maapinda vähe-malt kaks aastatuhandet.

Ja meie vastsündinud riigi ja tema terri-toriumil asuva rahva kaitseks ei astunud väl-ja mitte üksnes meie enamusrahvuse — eest-laste, — vaid ka paljud meie vähemusrahvuste vahvamad pojad, kellele Eesti oli saanud toit-jaks emakeseks ja kalliks kodumaaks.

Noored kiskusid kaasa vanu ja isegi rauke ja hulljulge põialpoeg sai võidu hiiglasuure ja verejanulise Koljati üle.

See nägematu Vaim, kes on loonud inime-sed, ei tahtnud oma piiramatus õigustundes, et üks rahvas, olgugi ta suur ja vägev, igavesti valitseks mitme väikese rahva üle. Tema oli see, kes saatis käebuse võidule ülbe ja õiglusetu Koljati üle, kui ta nägi, et väike rahvas oli saa-nud täisealiseks ja seevõrra küpseks, et ta ise mõistab korraldada oma koda ja luua endale va-litsuse.

Ärkamisaja Eesti laulikute üleskutsed ja hümnid vabadusele olid vaimustanud meie noori ja vanu ja praegugi helisevad neil kõrvus unustamatu koolimehe Mihkel Veske sõnad selle kohta:

Kas meilt priius jälle kaob?

„Ei ta kao,

Priius tõuseb, orjus vaob!

Võivad ohjad jõge hoida,

Kui ta kohab kevadel?

Kes võib priiust paelu panna,

Kui ta paisub paistusel?

Kes võib meie metsal' hüüda,

Kui on käes kevade:

Kaasik, ära aja kasu,

Lepik, ära lehitse!

Kes võib orasele hüüda:

Ära võrsu, võsu, sa,

Kes võib haljal' aasal' öelda:

Ära hakka õitsema!

Kes võib tõusval' päeval' hüüda:

Veere jälle tagasi!

Teda pilv küll varjab vahel,

Aga päev on ometi!“

Priiust, millest hõiskas Veske, ei olnud tema ajal veel täiel määral olemaski. Alles siis, kui umbes kümne aasta eest meie vahvad kan-gelased purustasid lõplikult orjaahelad, mis olid hoidnud meie rahvast umbes 700 aastat ikkes, või teisejärgu riigikodanikkudena, on meil käes täieline vabadus ja riiklik iseseisvus ja rippumus.

Kuid selge olgu meile ka kõigile, et vaba-dust on raskem hoida kui saavutada ja iseära-nis väikerahval, kellele naabriteks on muuseum suurrahvad, kes ei ole jõudnud oma kultuuri-lises arenemises veel nii kõrgele, et nad jõuak-sid juba saada aru, et üks inimene ei pea olema teise ori, üks rahvas teise orjarahvas ja et üks rahvakiht ei tohi teha rahva rõhuvat enamust oma käsualuseks ja orjaks.

Ja seepärast tuleb meil kõigil, kes armas-tavad vabadust, kes armastavad meie kodu, ikka ja alati olla valvel!

Meil ei ole küllalt sellest, et meie kaitseväge juhid on loonud eeskujuliku kaitseväge; meil ei ole küllalt sellest, et meie valitsus on loonud sisemise korra valvajakaks hea politseiväge; meil on kodanikkude meeleolu rahustamiseks tähtsam veel, et meil on olemas kaitseliit, mida oleme loonud vabatahtlikkudest kindla ilma-vaatega meestest, hoiatuseks kõigile, kes ei tunnusta meie riiki ja unistavad riigipöördest 1. detsembri eeskujul. See kaitseliit

„Seisab nüüd sõjamässul
Rauda seina tugevusel,
Seisab kui tamme tuulesa,
Kaljumüüri marudana;
Seisab vaenus vankumata,
Sõjas tugiks teiste eessa!“

Sõjaväge rügemente ja pataljone ja meie kaitsemalevaid ei loonud meie mitte seks, et hakata ajama imperialistlikkude suurriikide eeskujul agressiivset poliitikat, vaid seks, et kõik meie riigi territooriumil asuvad inimesed võiksid elada rahulikult ja teha kehalist ja vaimlist tööd.

Jehoova valitud rahvas — juudid — loeme piiblist, kui nad tulid tagasi Paabeli vangist, tahtsid ehitada templit, mis pidi olema nende ühtekuuluvuse sümboliks, kuid nende tööd takistasid sõjakad naabrid vilistid. Ja siis otsustasid Hebreamehed teha tööd ühe käega ja teises hoida viskoda. Ja peale selle oli igal ehitajal veel veel mõök.

Meie oleme olude sunnil olnud sunnitud võtma eeskujul vanaaegsetest juutidest ja ehitama oma riiki samuti, nagu tegid seda enam kui 2000 aasta eest juudid. Igasuguste 1. detsembri sarnaste üllatuste ärahoidmiseks on meie riigi ehitustöö kaitsejateks saanud suur kogu neist vapratest meestest, kes ise on olnud ja praegugi veel on meie riigi ülesehitajad sel või teisel alal.

Ja töö tagajärjed paistavad silma.

Meie rahvariigi valitsus, meie seadusandev kogu, meie ministriumid oma asutustega, meie õpetajas- ja õpilaskond, meie põllumees, meie vabriku- ja käsitöeline ja igaüks teine kodanik, kes tahab teha tööd, on iseäranis viimaste aastate jooksul saanud töötada rahulikult ja intensiivselt. Ja arusaadav, et töö on võrdlemisi lühikese aja jooksul kannud otse uskumata head vilja.

Igal alal on oma edu. Meie riigibilanss on viidud tasakaalu, sest meie põllumajandus ja vabrikutööstus on lühikese ajaga jõudnud teha suuri edusamme. Meie vabrikud valmistavad peaaegu kõiki saadusi, mida kodanikul igapäevases elus läheb vaja. Püsima on jäänud peaaegu kõik suured vabrikud, mis olid asutatud suure maailmariigi jaoks, ja juure on asutatud hulk keskmisi ja väikesi vabrikuid ja töökodasid. Tööstus ja põllumajandus arenesid jõud-

sasti ja praegusel ajal saadetakse meil juba rahuldaval määral välja Eesti vabriku- ja põllusaadusi.

Kaubandus on leidnud turgusid teistes riikides ja väljavedu on juba suurem kui sissevedu.

Tähtis on esikätt ka asjaolu, et meie kodanikud on õppinud nüüd elama nii, et nad üldiselt ei raiska rohkem raha kui lubavad nende sissetulekud ja et väga paljud hoolitsevad ka mustade päevade eest. Sellest kõnelevad selget keelt meie pangad, milles kasvavad hoiusummad mitte kuudega, vaid päevadega.

Rahva jõukuse tõusmisega on tekkinud riigivalitsusel tahe ehitada raudteid ja schosseid ja seega suurendada rahva liikumise ja töö saaduste edasisaatmise võimalusi suurematesse rahva keskkohadesse ja sealt edasi välismaadele, või ka ümberpöörduvalt. On tekkinud algatus teha kõlbmatuid maid kõlblikkudeks ja tahe suurendada külvipindala, et anda võimalust meie kodanikele asutada uusi kodusid; on tekkinud tahe korraldada kala- ja mereasjandust, on suurenenud eraalgatus ehitada maju ja parandada vanu, et luua perekondadele mugavamaid elamisruume jne. jne.

Ühes rahvajõukuse tõusmisega ja uute algatuste elluviimisega väheneb loomulikult töötajate arv ja vaeste inimeste häda ja kui meie elame edasi ses kosutavas rahuaajajärgus, siis näeme loodetavasti varsi ka neid päevi, kus tuhanded meie kodanikost, kes rändasid välja raskeil päevil, tulevad tagasi oma isade maale ja leivad siin kergemat tööd kui palavas Brasiilias, kuivas Austraalias või punases Sarmaatias.

Kui teie maalite endile silmade ette seda, kuidas kehvad maal, väikeses riigis, on lühikese aja jooksul arenenud meie majanduslik, vaimline ja sotsiaalne elu, siis peab teil olema selge, et tähtsal määral see edu on võimalik olnud seepärast, et on olemas olnud meie varanduse ja tööteremise kaitsejaks kindlasti meestest koosnev kaitseliit.

Tänu sellele, et kaitseliit on arenenud väga võimukaks ja tugevaks kaitseorganisatsiooniks, on kõigis neis rahvakihtides, kes töötavad ja midagi kasulikku ja head tahavad luua, maad võtnud seesmine julgeolekutunne. See julgeolekutunne laseb iga kodanikku teha tööd, sest ta teab, et tal ei ole karta, et igal minutil võib tulla komissar või tema kannupoisid ja temalt riisuda ta töösaadused. See julgeolekutunne annab kodanikule tõuke ikka laiendada ja suurendada oma ettevõtlikkust ja isikliku varanduse tõusmisega tõuseb ka riigi jõukus.

Ma ei eksi vist ka mitte, kui kinnitan, et just selle püsiva korra pärast meie riigis, mis on seletatav kodanikkude julgeolekutundega,

on meie riigile usaldatud anda rahvasteliidu toetusel suurem riiklik laen, ma ei eksi ka mitte, kui kinnitan edasi, et ühes sellega on alanud rahva hoiusummade suurem vool pankadesse ja riiklikkudesse hoiukassadesse.

Täna sel aastapäeval, lugupeetud kaitseliitlased, tuleb anda meil endale uuesti sõna, et igaüks meist mitte üksnes ei jää edasi meie organisatsiooni, vaid et igaüks meist toob veel uusi mehi, mitte memmepoegi, juure. Edasi tuleb meil ikka jälle endale tuletada meele, et meie riigi ja rahva vaenlased ei uinu, vaid alata unistavad uuest 1. detsembri taolisest riigipöörde katsest ja kuld juudaste äraotsimiseks voolab endiselt üle meie riigi piiride...

Kui meie kõik oleme valvel, siis kasvab ka kõige arglikumates inimestes julgeolekutunne veel kõvemaks ja ühes seega ka nende töötahe. Kapitalid, mida mõned jõukamad kodanikud on viinud välismaa pankadesse, valguvad veel suuremal arvul tagasi kui see on sündinud paari viimase aasta jooksul ja nende abil jõuaksime veel kiiremini parandada oma majanduslikku seisukorda kui see on sündinud tänini.

Loen oma kohuseks siinkohal korrata veel seda, mida võite kinnitada ka kõik teie. Kaitseliit ei ole olemas seks, et tikkuda kallale oma naabritele. Meie ei ahnitse maid, sest maadeahnitsemise kirg on võõras välkesele rahvale, kuid meie töötaja rahvas ja meie organisatsioon nõuavad üht, et meid ja meie riiki ei puudutataks. Meie tahame, et meil oleks piiramatult võimalus tõsta oma rahva kultuuri ja kindlustada oma riigis töötavate kodanikkude kultuurilist iseseisvust.

„Meie vasarad vuhisegu,
Ääsituli tuhisegu“

ööd ja päevad seks, et meil oleksid „terasest taotud ja rauast raotud mõõgad ja odad,“ mis meie vapramate meeste kätes kaitseksid meie kodu, mitte aga seks, et viia sõjamõllu maavõitmise mõttes võõrrahva piiridesse!

Meil võõrast maad vaja ei ole, sest meil on endil praegusel ajal küllaldaselt maad ja, nagu ülemal tähendasin, suureneb meie külvi-

pinna ala iga aastaga, kui kuivatame edasi meie soo- ja rabamaad.

Iga arusaaja mees, kellel on rinnas julge süda ja kelle soontes ei voola argpükski või mammapojukese veri, on astunud kaitseliitu seks, et kaitsta mitte üksnes oma, vaid ka rahva üldvarandust, et omandada ja kasvatada töötahet ja ettevõtlikkust mitte üksnes isendas, vaid ka teistes kaaskodanikkudes ja luua rahulikku meeleolu ja olukorda, milles ei tule sulgeda asutusi, ärisid, töökodasid, koole, vaid milles neid luuakse veel juure, kui oskuskoolidest ja enneolevatest äridest ja töökodadest tulevad välja noored kodanikud, kes tahavad ka elada ja luua oma kodu meie isadelt ja isaisadelt päritud maal.

Kaitseliitlased! Kui me tahame, et meie riigi edukas ülesehitustöö areneks sama edukalt kui see on sündinud seni, siis tuleb kaitseliidul ka edaspidi olla valvel, et ei tuleks miskisuguseid üllatusi. Ja mida suuremaks kasvab julgete ja kaitseliitlase kohustest arusaajate meeste kogu, seda suuremaks muutub rahva julgeolekutunne, seda elavamaks muutub ta ettevõtlikkus ja töötahe!

Meie peame oma rahvale ka edaspidi andma võimaluse, et ta endiselt

„Võtaks kätte adrasahad
Austelles adratööda,
Säädiks adra aisadele,
Paneks hobu adra ette,
Rakendaks ruuna künnile;
Hakkaks sooda sahkamaie,
Kuiva maada kündamaie,
Arupinda pööramaie,“

siis, lugupeetud kaitseliitlased, hakkavad veel suuremal määral kui see on sündinud seni, Eesti põllud, aasad ja luhad haljendama ja meie rahvas võib rahuldustundega konstateerida, et õnn ei otsi asumispaika mitte igakord suurniku paales, vaid palju, palju sagedamini veel kehva mehe kambrikeses, vaese mehe varjupaigas!...

N. K.

**Peame teatama kõigile
uutele aastatellijatele,**

täieliselt otsas, missuguse asjaoluga palume uusi tellijaid arvestada.

kes soovivad „Kaitse Kodu“ tellida k. a. 1. jaanuarist, et k. a. „Kaitse Kodu“ nr. 2 ja 4 on

„Kaitse Kodu!“ talitus.

Eesti Punane Rist 10-aastane.

„Kaitse Kodu!le“ kirjutanud Eesti Punase Risti juhataja dr. Leesment.

24. veebruaril 1929. a. möödub 10 a. Eesti Punase Risti asutamisest. Sel puhul anname heameelega ruumi alljärgnevale kirjutisele, milles valgustatakse Eesti samariitliku apoteoosi — Eesti Punase Risti — saamislugu.

Vabadussõda oli alanud. Ootamata, üle öö tuli ta, nagu väik selgest taevast. Vaevalt oli vabariigi valitsus astunud oma esimesed sammud, kui seda nii kaua igatsetud vabadust meilt väevõimuga taheti võtta. Sõda ei saa pidada inimohvriteta. Oli selge, et need ohvrid meilgi ei jää tulemata. Vabariigi valitsusel, ja eriti sõjaväe tervishoiuvalitsusel, ei olnud võimalust luua sellekohaseid asutisi, mis haavatuile oleksid annud abi. Ja polnud tegelikult võimalikki nii lühikese ajaga moodustada neid asutisi. Seepärast pidi siin seltskond valitsusele tulema appi. Ja ta tuligi. „Ühistöö“ juures töötas väike sektsioon, kelle eriliseks ülesandeks oli just sidematerjali valmistamine ja sellega haavatute varustamine. Kuid mainitust oli vähe.

Viibisin tol ajal Narva frondil diviisiarstina ja haavatute evakueerimise juhina, seepärast oli mulle olukord tuttav. Tarvis oli luua organisatsioon, kes suunduks haavatute ja haigete eest hoolitsemisele. Nii-sugune organisatsioon töötas juba 1864. aastast saadik rahvusvahelise Punase Risti nime all. Ka meil oli tarvis kutsuda ellu rahvuslik Punane Rist. Rääkisin mõne ärksama tegelasega. Mõte võeti omaks. Töötasime välja kadunud kommertsgümnaasiumi direktori härra H. Baueriga põhikirja. Kutsusin kokku asutava koosseisule. Põhikiri võeti koosseisule vastu ja kinnitati vabariigi valitsuse poolt 24. II. 1919. a. Punane Rist võis asuda tööle, kuid kerkis küsimus — millega? Kassa oli absoluutselt tühi. Pöörasime seltskonna ja apteekide poole. Varsti annetas ka „Ühistöö“ Punasele Ristile

Dr. J. Leesment.

25.000 senti. Selle kalli kingiga võis juba midagi peale hakata. Abi tuli ka Soomest, siis Inglise ja Daani Punaselt Ristilt ja peamiselt Ameerika Punaselt Ristilt. Nüüd saime juba kõige raskemast ajast üle. Haavatuid ja haigeid saabus frondilt ikka rohkem ja rohkem. Tuli korraldada haigemaju, sest s.-v. tervishoiuvalitsusel oli ainult üks haigemaja Juhkentalis, mis kaugeltki kõiki abitarvitajaid ei suutnud ära mahutada. Aegamööda kujunes Punase Risti korraldusel tervelt 15 haigemaja. Tarvis oli aga ka frondilt tuua ära abitarvitajad. Kuid selleks puudusid transportvagunid. Needki laskis Punane Rist seada korda, osalt uusi valmistades, osalt harilikke III ja IV klassi vaguneid vastavalt ümber ehitades. Rongid liikusid sõjalaude tõttu korratumalt, aeglaselt. Tarvis oli toidustada haigeid ja haavatud sõdureid, kes frondilt saabusid, toita õige saageli aga ka — frondile ruttavaid terveid. Toidutagavaradest ei küündinud selleks — ja toiduvastust tuli korjata kokku vabatahtlikkude annetena. Rahvas ohverdas nende heaks, kes tema eest eluga väljas olid, heameelega. Tulemusena võisid hulgalised toitluspunktid frondil ja seljataga tuhandeid läbisõitjaid sooja söögiga vastu võtta, — ja need toidutagavarad olid peaaegu täieliselt maksuta kantud kokku küladest, tänu usinatele ja isamaalistele seltskonnategelastele.

Varsi tabas meid uus hädaoht — Venemaalt siirdus plekiline soetõbi. Selle eemalhoimiseks laskis Punane Rist ehitada meie raudtee töökodades saunadesinfektsioonrongi, kus sõdureid, peale ihu puhastamist, varustati veel eeskujul kult desinfitseeritud pesuga.

Mitmed isamaakaitsejad olid frondil viibides oma tervise kaotanud, olid muutunud invaliidideks. Pidi hoolitsetama ka nende eest. Selleks avas Punane Rist Imastus invaliidide kodu neile sõjakannatanuile, kes vähemalt 40% oma töövõimest kaotanud.

Teised jälle olid jäänud tiisikushaigeks, ka nende eest tuli muretseda. Avati tiisikushaigetele sõduritele sanatoorium Selis. Isamaad kaitstes olid mitmed ohverdanud oma elu, oli palju kangelasi varisenud maa-mulda. Mitmeil neist jäid järele lapsed. Kes pidi hoolitsema nende eest? Seltskond luges oma aukohuseks need võtta oma varju alla. Nii avaski Punane Rist lastevajajad Murastes, Petseris (pärastpoole Saksi mõisa üle viidud), Aasperes ja Narvas. Aga oli veel palju teisigi lapsi, keda ei olnud võimalik paigutada lastekodudesse. Neil võimaldati vähemalt suvekudel vabas õhus ja parematel toidutingimustel parandada tervist ja verevaesust; Punane Rist avas laste suvekolooniad Narva-Jõesuus ja Tabasalus.

Järgmise tööala leidis Punane Rist endale kunst-likkude kehaliikmete muretsmise alal. Raskelt rõhus invaliidide tunne, et nad enam iseene eest ei suuda hoolitseda, vaid riigile ja rahvale on koormaks. Nad olid oma kohuse isamaa vastu ausalt täitnud, neid pidi sellest raskest väärarvamusest vabastama. Punane Rist avas neile nende kodus — Imastus — töökojad tublide asjatundjate juhatusel, kus nad oma jõu ja võimiste kohaselt mõne käsitöö võisid ära õppida ja sellega vähemalt osaltki oma ülalpidamist teenida. Nii korraldati Imastus päevapildi-, kingsepa-, raamatuköitmis- ja papptööde töökojad, mis praegugi tegutsuvad heade tagajärgedega. Veel oli tarvis muretseda vastavat ravi neile invaliididele ja sõduritele, kelle tervislik seisukord nõudis mudavanne ja massierimist. Seda võimaldas Punane Rist ühes kindral Laidoneri nimelise kapitali komiteega Haapsalus.

Naiskodukaitse tegutsemine rahva tervishoiu alal.

Eesti Punase Risti 10. aastapäevaks «Kaitse Kodu!» kirjutanud Eesti naiskodukaitse esinaine Mari Raamot.

Meie tervishoiuolud jätavad veel väga palju soovida. Tiisikus teeb laialdaselt laastamistööd meie noorte seas nende paremail eluaastail. Läbiseigi sureb meil selle kurja haiguse kätte igal aastal 2600 inimest.

Nii sama kohutavalt palju sureb meil rinnalapsi. 1927. aasta andmete järele 11,5 iga saja sünnidinu kohta. Emadel ei ole asutisi, kus nad sünnituse korral võiksid saada nõu ja arstiabi. Linnades ei ole asi enam nõnda kriitiline, kuid maanaise seisukord on väga vilets ja arstiabi saamine korraldamata. Mõnes kohas ei ole arsti 15—20 versta peal saadaval ja sünnitaja naine on oma elu raskeimal tunnil, samuti vast-sünninud lapsuke, jäetud täiesti saatuse hooleks.

Kaitseliidu kõrval tegutseb meil suurepereline kodukaitse organisatsioon. Üheks kodukaitse naiste ülesandeks on kaitseliidu sanitaarolude korraldamine. Nad valmistavad ette samariitlasi, kes manöövril kui ka ülemaalistel kaitseliidupäevadel korraldavad arstiabi. Kuid naised ei ole selle kõrval ka meie kogu rahva tervishoiu olude parandamist kahe silma vahele jät-

Päästetud.

Väike samariitlane.

nud, vaid on püüdnud jõukohaselt siin ja seal asuda selle korraldamisele. Selles töös on meid, naised, moraalselt kui ka osalt aineliselt toetanud Eesti Punane Rist. Rohkearvuliselt on arstid üle maailma mingisuguse tasuta end koondanud kodukaitse ja kaitseliidu ümber. Ülemaalisel maleva ja kodukaitse arstide koosolekul Tallinnas valitses üksmeel ja kindel töötahe meie arstide seas, mida meie, kodukaitse naised, oskame hinnata väga kõrgesti. Arstid korraldavad kodukaitse üksustes ümbruskonnale esimese abi andmise kursusi, millest läbiseigi 30—40 inimest osa võtab. Mitmel pool on pandud toime ka pikemaajalisi samariitlaste kursusi, kus arst on pidanud 60—70 loengut.

Samariitlased on sooritanud eksami, millest ühes maleva pealiku, naiskodukaitse ringkonna esinaise, kohaliku arstiga on võtnud osa ka Punase Risti arst. Samariitlased on hästi ette valmistatud ja komisjon on nende teadmistega jäänud kõigiti rahule.

1. märtsil astub ametisse naisarst-instruktor, ka jällegi Punase Risti ainelisel toetusel. Instruktor korraldab esimese abi andmise kursusi neis maakohades, kus arsti kümnete verstade peal ei ela. Kursustel peetakse loenguid ka külgehakkavatest haigustest hoidumiseks ja seletatakse, kuidas võidelda taudi vastu, kui see peaks laiali lagunema. Eriloengud on veel naistehaiguste üle soovijaile. Arst-instruktor selgitab ühtlasi oma teekonnal küsimust, kus on esimeses järjekorras hädatarviline avada emade ja rinnalaste nõuandepunkte ja kui palju on koha peal võimalik aineliselt asutist toetada. Naine, ema, tunneb kõige sügavamalt, kui hädatarviline on meie maal tervishoiuolude lahendamine, kui hädatarviline igale pereemale algteadmised tervishoiu alal. Ainult terve perekonna-ema tunneb tõsist rõõmu ja õnne elust. Läheb naistel korda oma töös saavutada rahuldavaid tagajärgi, siis on meil kodukaitsmise alal üks osa oma ülesannetest täidetud. Loodan, et kaitseliidu ümber koondunud arstid ja Punane Rist, kes 24. veebruaril mälestab oma 10-aastast tegevust, ka edaspidi meile oma heatahtlikku kaasabi ja toetust ei keela. Selles soovis südamlük tervitus juubilarile.

Rakvere suusapäevilt.

Eesti üleriiklikud kaitseliidu, kaitseväe, piirivalve ja politsei suusapäevad on sedakorda läbi. Vaadates tagasi nendele päevadele, kui teatud murrangule Eesti suusaspordi alles algavas ajaloos, võime kinnitada, et möödunud võistlused Rakveres andsid tõesti suure tõuke suusatamise kui individuaalse spordiala arendamisele Eestis. Kahtlemata andis suurt julgustust Soome suusatajate esinemine, mis mõjus veenvalt iseäranis noorte, alles tulevaste sportlaste taatele püüda edasi.

Kuigi Soome suusameistrid ametlikult võtsid osa meie suusapäevadest võistlejana, ei saa tegelikult seda sõna kuidagi siduda võistluste mõistega, kuna võistlusest kui niisugusest siin tegelikult ei saanud olla juttu.

ka vist üleliigne järgneda sellele sõbralikule nõuandele, mis andsid Soome meistrid heast soovist aidata kaasa meie suusaspordi viimiseks jõudsa arengu poole.

Võistluste tagajärjed.

Üldklass: 25 klm. suusatamine: 1., 2. ja 3. Emil Äberg, Akseli Käsper ja Vaino Väinänen — kõigi kolme aeg 1:30:15, kuna nad tulid finiši üksteise käe alt kinni hoides, näidates demonstratiivselt, et nemad kolm on kõik ühetugevused; 4. kohale jõudis Toivo Nykänen ajaga 1:34:32. Kõik Suomen Suojeluskuntast.

Eesti kaitseliitlaste-suusatajate tagajärjed 25 klm. suusatajates olid järgmised: 1) Reinhold Niilov (Nar-

Ilusa suusahüppe sooritab Rakvere maleolane Lille. Paremalt panoraam hüppemäelt.

Soomlaste esinemine puhtsportlikus mõttes oli meie sportlaskonnale vaid suureks ja väärtuslikuks õppetunniks, mille eest tuleb vennasrahva suusameestele kahtlemata olla tänulik.

Ehkki soomlaste võimed suusatamise alal on selleks liiaks suured, et me võiksime loota millalgi jõuda selleni tasapinnani, ei tohiks see ometi pidurdada meie edasipüüdmistahet. Kõneldes Soome esindajatega Eesti suusaspordi arendamise võimaluste üle tunnistasid vennasrahva sportlased avameelselt, et Eestil ei tohiks suusaspordi kõrgele viimiseks eeldustest olla puudu. Eriti lootsid soomlased meie suusaspordi tasapinna tõusu nüüd, kus avati esimene hüppemägi Rakvere lähedal. Ainult hüpped ja murdmaa suusatamine viivad Eesti suusaspordi tasapinna üles, rõhutasid soomlased kui ühest suust. Ja neil on ka õigus, kui vaatame neid tagajärgi, mis soomlased ise kätte saanud. Hüpete ja murdmaa kasulikkus on kõigepealt seletatav nende mitmekülgsete arendamisvõimalustega, mis algajale suusatajale pakub kas kõikisugu takistustega seotud murdmaaretk või hüppemägi. Seepärast ei oleks

va malev) 1:48, 2. Teodor Andreson (Viru m.) 1:50:18, 3) Martin Proost (Tartumaa) 1:53:15, 4. Joh. Koovit (Sakala m.) 2:00:22; 5) Fr. Niilov (Narva m.) 2:02:11; 6) Leander Reijo (Narva m.) 2:06:10; 7) Al. Sander (Narva m.) 2:06:23; 8) Joh. Teksal (Viru m.) 2:08:47; 9) Sigfried Viirmann (Järva m.) 2:11:50; 10) Aug. Tenneberg (Viru m.) 2:15:19; 11) Johannes Potter (Sakala) 2:18:12; 12) Georg Taevere (Lääne) 2:20:39.

A klassi 10 klm. suusatamine: 1) Väino Väinänen 37:57; 2) Olli Pullulo 38:07; 3) Akseli Kasper 38:19; 4) Äberg 38:36; 5) Toivo Nykänen 40:12 (kõik Suomen Suojeluskunta). Eesti kaitseliitlastest tulid kohtadele: 1) Theodor Andreson (Viru m.) 43:15; 2) Reinhold Niilov (Narva m.) 44:01; 3) Johannes Koovit (Sakala m.) 47:16; 4) Hugo Lille (Viru m.) 48:19; 5) Aleksander Verder (Viru m.) 48:54; 6) Evert Papa (Harju m.) 49:11.

5 kilomeetrit, B klass: 1) Otto Siirak (Viru m.) 21:56, 2) Harald Kirs (Sakala m.) 23:21; 3) Felix Dunkel (Harju) 23:25.

10 klm. patrullsuusatajates tuli esimeseks Viru

malev ajaga 51:56; 2) Narva mal. 56:23; 3) Sakala m. 1:04:51.

3 klm. suusatamises vanadele tulid esimestele koh- tadele: 1) M. Olavi (Narva m.) 14:54; 2) E. Steinberg (Tallinna m.) 15:07; 3) A. Sork (Harju m.) 15:44.

5 klm. suusatamises vanadele: 1) Matti Olavi 25:14; 2) Egon Steinberg 26:11; 3) Arnold Sork 26:28.

1 klm. suusatamine noortele: 1) Fr. Niilov (Nar- va m.) 4:05; 2) Jegor Götz (Viru) 4:16; 3) Elmar Stiiim (Sakala m.) 4:21.

3 klm. suusatamine noortele: 1) Fr. Niilov (Nar- va m.) 12:22; 2) Elmar Stiiim (Sakala m.) 12:56; 3) Arnold Korbi (Viru m.) 13:07.

Külaliste päralejõudmine.

Eesti suusapäevade auvõõrad sõjaminister M. Juh- ka mi ja Soome saadik A. Vuorimaaga eesotsas jõud- sid Rakveresse pühapäeva varahommikul. Külalisi oli jaama vastu võtma ilmunud kaitseliidu peastaabi ülem kol.-ltn. J. Maide, kol.-ltn. A. Kasekamp, Rak- vere garnisoni ülem kol. Paavijan ja kohaliku oma- valitsuse esindajad.

Jaamast sõidutati külalised ohvitseride kasiinosse hommikueinele, mille lõppedes mindi jälgima kaitse- liidu 3 klm. suusavõistlust. Selle järele suundusid kü- lalised kohaliku maavalitsuse ruumidesse suusaspordi näitusele. Kuigi näitus kui niisugune piirdus vaid üksikute eksponaatidega suusaspordi alalt, oli vaadata siiski õige palju. Kõigepealt huvitas vaatajaid suusa- rihmade kinnitiste seadeldiste rikkalik kollektsioon. Ka väljapandud suusad kõitsid uudisosalise omatööstuse hindamise mõttes külaliste tähelepanu.

Suusapäevade külalistamisele järgnes

väljasõit hüppemäele —

Torma-Kõrgemäele, missugune paik asub linnast um- bes 3 kilomeetri kaugusel. Hüppemägi on esimene sel- lesarnane Eestis ja kaitseliidu Viru maleva poolt ehi- tatud. Olgu tähendatud, et Soomes on hüppemägesid üle kolmekümne, kusjuures ükski neist pole nii madal kui meie katsemägi Rakvere juures.

Mäehüppeid demonstreerisid soomlased kokkutul- nud arvurikka publiku silmade ees säärase osavusega, et igale pealtvaatajale jäi tõesti mulje ja arvamine, et need mehed on tõesti, kui võib nii öelda, suuskadel sün- dinud! Sealjuures takistas aga neil oma võimete täie- list demonstreerimist halb mägi. Meie meestest soori- tas hüppeid ka nii mõnigi ja, peab ütleva, algajate kohta päris korralikkude resultaatidega.

Hüppemäelt sõideti linna tagasi einele, mille jä- rele algas päeva suurnumbri —

25 klm. suusavõistluse — jälgimine.

Stardist lasti lahti korraga (!) 160 meest, kellest asusid soomlased otsekohe etteotsa. Esimese ringi (poole sõidumaa) järele on Soome kaitseliitlased kolme mehega endid õige tugevasti etteotsa vedanud ja nii

nad lõpetavad ka üheskoos sõidutee, tulles finischi käe alt kinni kolmekesi. Ka teistest soomlastest on nad tu- gevasti ees.

Suusamaratoni järele on võistlused lõpnud ja küla- lised juhitakse tutvuma kohaliku garnisoniga. Käiakse 5. üksiku pataljoni ja 2. suurtükiväe grupi ruumes, kus valitseb, tõele au andes, ideaalselt eeskujulik kord. 1. diviisi ülem kindral A. Tõnisson annab külalistele lahkeid seletusi, oskab viia kõikide külaliste meeled meie kasarmuelu õhkkonda. Igaüks näeb siin oma sil- maga, et endisest Vene kasarmust pole jäänud järele mitte midagi. Kõik on uus ja ümber korraldatud pa- remuse poole. Täie õigusega tähendab kindral Tõnis- son, et Eesti sõjavägi on oma kasarmute siseseadeteil lühikese iseseisvuse ajal arenenud rohkem kui Vene riik tervete aastasadade jooksul kokku.

Peale lühikest vaheaega järgnes aktus ja auhin- dade väljajagamine kohalikus rahvamajas. Rahvamaja saal on võistlusest osavõtnuist tulvil täis. Aktuse avab kol.-ltn. A. Kasekamp, millele järgneb sõjaminister M. Juhkami kõne. Rõhutades oma kõres spordi, eriti aga suusaspordi, tähtsust soovib minister kõikidele osavõtjatele südamest õnne saavutatud tagajärgede eest. Sõjainistri järel astub kõnetooli Soome saadik A. Vuorimaa, kes õige ladusas Eesti keeles tänab Soo- me sportlaste vastuvõtmise eest Rakveres ja Tallin- nas. — Soomlased, pöörab minister soomlaste-võistle- jate poole, tõuske üles ja hüüdke Eesti sportlaskonna terviseks kolmekordne elagu. Ja nagu üks mees tõuse- vad Soome spordimehed ja nende võimas „elakõn!“ paneb värisema Rakvere rahvamaja saali. See silma- nik oli liigutatav oma hoolt ja südamikkuselt. Mulle tuleb meele, kuidas major Kalm 1918. a. novembris Soome lehtedes hüüdis: pojad! vaenlane tungib Eesti kallale. Kas tahate tulla minuga, et aidata vabastada Eestit punasest painajast?

Major Kalm hüüdis „pojad“, ja pojad tulid. Nüüd hüüdis minister Vuorimaa sedasama, kuid siin ei olnud tarvis enam relvi kätte võtta, vaid hüüda sõbralik ela- gu v a b a Eesti kaitseväe, kaitseliidu ja kogu rahva terviseks. Ja „pojad“ tõusid kui üks mees püsti — alati valmis, nagu nende kangelas-vennad omal ajal major Kalmu hüüde peale.

Peale Soome ministrit kõnelesid aktusel veel 1. di- viisi ülem kindral Tõnisson, kaitseliidu peastaabi ülem kol.-ltn. J. Maide, politsei-direktor Reiman jne. Selle järel asuti auhindade väljajagamisele, mis kestis oma tubli tunni.

Hiljem järgnes ühine tee 5. pataljoni söögisaalis, millest võttis osa kogu külalis- ja sportlaspere. Koha- lik naiskodukaitse oli näinud siin suurt vaeva — poole- teisesajalist külalisperet vastu võtta pole naljaasi. Ainuüksi võileibu oli valmistatud terved mäed. Tee- joomise ajal laulis kohaliku haridusseltsi laulukoor hr. Rosenbergi juhatusel ja mängis sõjaväe orkester. Peale teed oli ohvitseride kasiinos õhtusöök külalistele, mille lõppedes siirduti varsti vaguni, et sõita tagasi Tallinna poole.

Traditsioonide loomisel.

Pealikutekogude asufamine – püüd omavaheliste sidemete kõvendamise poole.

Kuigi kaitseliidu ülesanne on olla valvel riigi kaitseks, töötada ja valmistada end ette ja uuendada teadmisi selles sihis, siiski tuleb ka seltskondliku külje arendamisele kinkida teatavat tähelepanu. Iga kaitseliitlase esinemine peab olema heaks propagandaks sellele organisatsioonile, peab viima iga kodaniku veendumusele, et kaitseliitu pole koondunud mitte ainult veendunud patrioodid — tulised isamaalased, vaid kõigiti arenenud ja hästikasvatatud seltskonna liikmed. Kaitseliidu kui seltskondliku organisatsiooni hea nimi tuleb viia selleni, et iga riiklikult mõtleja lapsevanem, kui ta poeg on jõudnud vastavasse ikka, esijoones soovib tal astuda kaitseliitu teades, et selles organisatsioonis võib leida mitmekülgset mõistlikku meelelahutust ja suurimal määral saab olla kasulik endale ja ühiskonnale. Üheks eeltingimuseks sellele kahtlemata on kaitsemalevlaste omavaheline suhtumine. Peab otsekohe tunnistama, et see jätab paljugi soovida.

Heaks näiteks sel alal on kaitsevägi ja politsei. Niihästi ühe kui teise koondise liikmed uulitsail ja muil avalikel kohil tervitavad üksteist, mis tõendab, et neil on omavaheline side, vastastikune lugupidamine ja austamine ja et nad kuuluvad ühte koondisse. Kaitseliitlased seevastu kohtavad üksteist tihti kui kodanikud, kel

pole midagi ühist. Vastastikust tervitust peetakse täiesti üleliigseks asjaks ja sageli võib isegi seda märgata, et tehtud tervitusele jäetakse reageerimata (viimast tuleb vist seletada sellega, et mõnele tundub tervitus nii võõras, et ta ei jõua sellega nii kiiresti kohaneda).

Eks ole ettetoodud näide küllaldaseks tõendiseks, et niihästi seltskondlik elu kui ka ühistunne kaitseliidus pole veel tarvilisel kõrgusel? Tuleb teha veel hulk tõsist tööd, et jõuda selle tasapinnani, mis nõuetav tõsiselt kaitseliitlaselt.

Üheks abinõuks tohiks vist küll olla pealikutekogude soetamine malevkondade juure. Säärane on moodustatud I malevkonnas, kus vastava kodukorra alusel pealikutekogu viib ellu rea traditsioone, mille kaudu tahetakse süvendada ühistunnet ja arendada seltskondlikku elu. Pealikutekogu liikmed peavad olema läbi imbinud eeskujuliku hästi distsiplineeritud kaitseliitlase eluga ja sama vaimu kandma edasi oma üksusse. Esimese malevkonna kodukorras muu seas on nähtud ette ka lähemate sidemete loomine vennasrahva — soomlaste — vastava organisatsiooni liikmetega. Kahtlemata on ka see mõjuvaks abinõuks seltskondliku külje arendamise teel, aitab laiendada pealikute silmaringi ja kergendab nende tööd malevkonnas.

Samuti on nähtud ette ka vabadussõja

Tallinna maleva 1. malevkonna pealikutekogu.

tähtsamate momentide mälestamine (Paju lahing koos Põhja poegadega jne.) ja kaitseliidu looja ning soomusrongide isa aseadm. J. Pitka austamine, et nooremaid pealikuid ja nooremaid kaitsemalevlasi tuua aeg-ajalt nende sündmuste juure, mis nõudsid tõsiselt kodanikult isiklikku vahvust, kindlat meelt ja patriootlikku vaimu ja millised momendid osutuvad tõsisteks vaimustusallikaiks järeltulijaile.

Tahaksin uskuda, et pealikutekogu täidab

tema peale pandud lootusi, arendab seltskondlikult selle kogu liikmeid, süvendab nende vastastikust ühistunnet, mis kandub sealt edasi igasse malevlasse, kuni kaitseliidu liikmed moodustavad säärase tihedasti koondunud ühise pere, et tunnevad üksteist tänaval ja seltskonnas ja suudavad teha head propagandat selle organisatsiooni kasuks.

V. Avesson,

T. M. I mlvk. propagandapealik.

Jakob Liiv 70-aastane.

50 aastat kirjaniku ja avaliku elu tegelase põlve.

28. veebruaril s. a. pühitseb kirjanik Jakob Liiv Rakveres oma 70. sünnipäeva ja 50 aasta kirjaniku ja seltskonnategelase juubelit.

Oleme imestuse ja aukartusega jälginud oma vabadussõja kangelasi, kuidas nad oskasid isamaa-armastusest lõkendaval hingel toimida vägitöid, surra, et meie võiksime vabalt harida kodumaa mulda... Oleme püüdnud väärselt austada oma kangelasi. Me ei tohi aga ka unustada sääraseid mehi, kes kogu oma elu ohverdanud seks, et luua aluspind, millele võidi ehitada, rajada iseseisev Eesti. Tuli aastakümneid ja sadu õhutada isamaa-armastuse ja vabaduse igatsuste leeki. Üks suurim isamaa-armastusele õhutaja-prohvet, lüürika veteraan on Jakob Liiv. 50 a. jooksul on ta pidanud keskmiselt 10 pikemat kõnet aastas, seega üle 500 isamaa-armastusest leegitseva kõne elus. Jakob Liiv pole pidanud kõnesid ükski Virumaal, vaid isegi Riias ja Peterburis ja peaaegu kõigis kodumaa linnades. Punase niidina tema kõnedest ja tegutsemisest väga paljudes seltsides Virumaal käib läbi isamaa-armastusele ja vabadusele õhutamise. Võõraste rahvaste surve all olles tegi seda kirjanik mõistu-lauludes ja allegoorilistes piltides.

Seltskonnategest alustas Liiv juba 1879. a. abiõpetajana Kavastu-Varnjal, kuid suuremad võimalused seks avanesid tal 1880. a. Väike-Maarja kihelkonnas. Siin oli ta ärkamisajal Eesti Aleksandri kooli V.-Maarja abikomitee kirjatoimetaja, mille pärast sai isegi kannatada. Liiv koondas V.-Maarjasse hulka parimaid ärkamisaja kirjanikke ja nimelt: Jakob Tamme, Karl Krimmi, Juh. Liivi, Peeter Jakobsoni, Joh. Elkeni, Mihkel Kampmanni jne. Siin kih. õpetajaks olles Triigi-Avispea külas tegutses kirjanik kõikides V.-Maarja seltsides.

V.-Maarja kihelkonnas elades võtab Jakob Liiv osa järgmiste seltside asutamisest: põllumeesteseltsi, tuletõrjeseltsi, laenu-hoiuühisuse, tarvitajateühisuse ja tütarlaste kihelkonnakooli asutamisest. Et praegu V.-Maarja kihelk. oma koolide, seltside ja teatrimeeskonnaga meie riigis kihelkondade reas sammub esirinnas, tuleb panna väga palju Jakob Liivi ja tema sõprade arvele 33-a. seltskondliku töö viljana, millise aja elas kirjanik selles kihelkonnas.

Jakob Liiv.

1905. a. hoiab kirjanik oma kõnedega V.-Maarja kihelkonna rahva avalikust mässust ja seega pääseb rahvas ka järgnevast karistusest.

Sattudes võlgadesse ja vaesusse kolib Liiv 1913. a. Rakverre, kus algab kadakluse ja venestuse hõlmas uinuva seltskonnas isamaa-armastust õhutama. Siin on kirjanik 1913.—1926. a. Rakvere krediitühisuse kassapidajaks, linnavolinik, linnapea, kooliõpetaja, rahvamaja seltsi esimees ja praegu pensioni saav vana õpetaja ja kirjanik.

Meie riigi laiematele hulkadele on Jakob Liiv tuntud kui paremaid kirjanikke lüürika, lugulaulu ja näitemängude alal. Eriti head on klassikalised sonetid ja looduslüürika Peipsi järve ilu kirjeldusis.

Suure väärtusega on Jakob Liivi lugulaulud: „Kõrbelõvi“, „Pühakuju“, „Vaimude org“, „Ülemjärve

vanake" ja „Revolutsioon“. Kõrbelõvis kujutab soraval keel kirjanik Hurt'i ja Jakobsoni aegset võitlust ärkamise ajal — muidugi allegoorilise katte all. Liivi näitemängudest on tähtsad „Ordumeister“, „Kolmat aega vallavanem“, „Vare“ ja „Pilved“. Üldse on Jakob Liiv kirjutanud üle 50 üksiku raamatu 50 aasta kirjaniku põlves.

Jakob Liiv on sündinud 28. veebr. 1859. aastal Alatskivil Veskirahva talus, õppis Naelavere külakoolis, Kodavere kihelkonnakoolis; tegi 1879. aastal Tar-

tus eksternina õpetaja kutseeksami, oli alguses Kavas-tu-Varnjal abiõpetaja ja siis V.-Maarjas Triigi-Avis-peal ja Pandiveres õpetaja ja V.-Maarja alevis raama-tukaupmees. 1913. a. peale oli ta Rakveres, esiteks krediitühisuses kassapidaja, siis linnaapea, õpetaja 1. algkoolis ja 1926. a. peale pensioni saav õpetaja ja kirjanik.

Hingeliselt on Jakob Liiv jäänud täielikult nooreks ja tahaksin loota, et tal jätkub veel hulk päevi tööks Eesti kasuks. Helgeid päevi!
„Leili“.

Kul peni ei laisku oma peremehest.

Heldene aeg, kahe päevaga kaks kilo juure võtnud!

KAITSE KODU KIRIAKAST

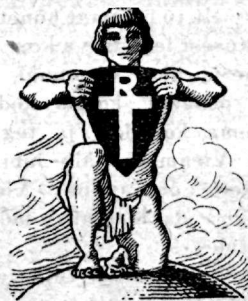
Noormalevlane H. H. Võõpsu^s. Luuletus „Lume-kõrvete pojad“ avaldamiseks nõrk.

R. Lauk, Järva-Jaani. Teie soovi „Kaitse Kodu!“ tagumise kaanekülje tekstist vabaks jätmise asjus on

silmapilgul raske teostada. Vast ei ole Teie soov nii olulinegi, sest aastakäikude kokkukõitmist kaaneküljed sugugi ei takista.

H. P., Tartu. Kahetseme väga, aga Teie soojad soovid „Kehtna kodukese“ kohta peavad minema pa-berikorvi.

M. — Valga. Meie arvamise järele on ikka vist nagu natuke hilja saata nüüd teateid sündmusest, mis oli juba läinud aasta detsembrikuus. Seepärast Teie saadeti ei ilmu.

ROMAN TAVAST

Kunstipärane graveerimise,
emalleerimise, pressimise
ja kullasepa tööstus

Soovitab igasuguseid K. L. märke
tuntud headuses

TALLINN,
V. ROOSIKRANTSI 3

KÖNETR. 25-79

Kuude

Maila Talvio romaan

Soome vabadussõjast. Soome keelest tõlk. L. K. (Järg 8.)

Vanamees hakkas pikalt ja valjusti naerma, kui ta mõtles oma lapselapse kavaluse peale. Pastorikene tahtis tal pea kõige pikemate psalmidega täis tuupida, aga tema asub kõige lähemate juure. See tüdruk seisab juba päris oma jalul maailmas. Ta on Mäkimatka. Raskem on Ollil, ta on tige ja põikpäine. Ja pealegi veel inetu.

„Kas sa usud, Jeremias, et Irja tuleb sulle naiseks?“

„Tuleb küll.“

„Või nii. Ning sina võtad tema; kuigi ta õppis vaid kõige lähemaid psalme.“

„Küllap ta õpib ka veel pikemaid.“

Peremees vahtis talle avasui otsa ja nägu vajus tal kortsu. Milleks kujuneb küll kord see väike jõmpsikas?

Piina astus söögituppa ja jättis pereemanda toaukse lahti. Ta tõi kokkupandud salvrätiku tagasi ja palus õpetajaprouale edasi anda tuhat tänu ametuse eest. Perenaine palus lapsi laulda, ja need tegid seda. Peremehe näonahk ei silenenud, sest nüüd ei kuulunud ta enam laulu, vaid soovis, et lapsed hakkaksid minema. Et kiirustada nende äraminekut, andis ta igatihele neist ühe marga. Ta oli varem kord tütarlastele annud marga ja seepärast ootasid nad ka nüüd selle peale. Kuid Jeremias ei võtnud raha vastu. Peremees vaatas talle kohmetunult otsa ja palus tütarlapse raha enda vahel jagada. Nad kniksutasid ja asusid teele.

Mäkimatka peremees seisis rikaste kirjas. Oli vaid arusaamatu, kust tulid ta sissetulekud. Jah, kuidas jatkus tal alati raha? Töö venis Mäkimatkal pikkamisi edasi. Talu meespere laulis, naeris, aeles ringi ja magas pehmeis sänges. Kas oli peremees tõesti oma metsa eest saanud seevõrra kuulmatuid summasid, et neil nüüd polnud enam vaja külvata ega kududa? Või tegid nad võlga? Mäkimatka pere ei kõnelnud oma asjust väljaspool oma maja. Keegi ei saanud neist teada muud kui seda, mis oli näha väliselt: et nad elasid üksmeeles ja vastastikusel armastuses, ning et see ühele oli ikka meelepärane, mida tegi teine. Kindlasti oli ka Someri perenaise tegu, mille üle peksis keelt ja pasundas kogu kihelkond, teiste perekonnaliikmete silmis vaid kiiduväärt. Seesugused olid mäkimatkalased.

Tuunal kulus üks päev teise sarnasena. Vaevalt et oleks talus vajatud kella, sest seevõrra täpsalt mõistis igaüks ärgata hommikul, toimetada oma tööd, tulla einele, jälle asuda tööle, uuesti tulla sööma ning viimaks õhtul minna magama. Ka sellised uustulnukad talus, kes kuulusid kergema kaaluga inimeste hulka, sattusid möödapääsmatult endiste jälgedesse. Tütar Alma oli alati lehmalaudas, tütar Riikka oli meestega tööl, ja peremees valvas nagu talu silm, muud ta ei teinud. Koera ei oleks vajatud majja. Tütred pidasid üht aga vaid oma lõbuks, ta oli ju ainuke, kellele vastu naeratati, sest muidu poleks talus üldse kunagi naeratatud, sama vähe kui naerdud. Tuunal ei naerdud ega räägitud ka palju. Inimesed sammusid talus üksteisest sõnalausumata mööda. Nad ei olnud halvas tujus, ei, selles asi ei peitunud. Aga nad hoidusid ilmaaegseist sõnust. Nende eest tuli ju viimasel kohtupäeval anda aru. *Toic kõnc olgu: jah, jah ning ei, ei.* Kui tulid külalised — ja neid tuli tõesti ning neid võeti viisakalt vastu, — siis näis, kui oleks nägematu, varjav eesriie tõmmatud hetkeks eemale, et lubada külalistel astuda sisse. Kui maja elanikkude vaikimine jälle üksi valitses talu, siis tõmbus eesriie jälle ette, et sumbutada kõiki hääli ja liikumisi. Külalised võeti, nagu öeldud, viisakalt vastu, kuid mingit toredust laua juures kunagi taga ei aetud. Elati üldse napilt. Ühisel einel söödi heeringat, leiba ja kartuleid, vahel pekikastes, putru, kartulisuppi. Igal nädalapäeval oli oma eriline lõunarook, hommiku- ja õhtueine oli aga seevastu ikka sama. Pühapäevad erinesid järsult äripäevist. Need päevad olid teistest veel vaiksemad. Laupäeval oli iga nurk puhtaks pühitud, iga konksu otsa riputatud puhas käterätik ja värsked männioksad asetatud iga trepi ette. Vara hommikul seati end valmis kirikusse minekuks, ja pärast tagasitulekut istuti vaikselt paigal ja seediti seda, mida seal oli kuulnud. Kogu majas polnud ühtki pehmet tooli või sohvat. Avaras saalis kisendasid mööblid üksteise järele, kogukal laual, mille mõlemad otsad asusid hingedel ja olid lastud alla, nõnda et jäi järele vaid kitsas keskköht, oli täieline põhjus laksatada oma otslaudu, et teha kindlaks, kas puhvet asus ikka tõepeolest laia toa vastasseinas ja kaheksa tooli

nelja akna juures, millel polnud põrmugi vähem põhjust kaevata üksilduse üle. Luuderohi valitses kogu toa üle. Ta oli laialt tuntud, sest ta oli juba siis olnud tugev ja mahlakas, kui Tuuna talus asus alles sissesõiduhoov ning nii mõnigi läbireisiv naine talt vargsi oli murdnud oksa. Luuderohi tuges kahes vastasnurgas asuvale kasepakule ja põimus oma lopsaka rohelisega üle kogu toa. See luuderohi oli kui Tuuna talu haldjaks. Kõik helgemad, rõõmsamad lilled, mis tütarde poolt toodi siia külast, sattusid siin võõrasse pinda ja edenesid halvasti — luuderohi aga muutus aastast-aastasse ikka lopsakamaks, sirutas oma harud piki valgeid seinu, kujundas nurkades uhkeid võlvistikke ja täitis kogu avara ruumi oma võõrapärase, tumeda lõhnaga. Selle luuderohu all olid Tuuna tütreid kohanud oma armsamaid ja vahetanud nendega saamatuid õrnusi. Isegi Arvo Mäkimatka oli Riikka Tuuna seltsis alati kohmakas.

Luuderohi oli üheks talu haldjaks, värske, metsik ja südi, teiseks oli talu perenaine, pehastuv, määnduv ja liikumatu, talu rist. Mõlemad koos andsid talule ta ilme ja lõid ta vaimu. Nad liikusid üksteise kõrval või üksteisele vastupidises suunas, nagu kaks veevoolu, üks oli metsik, värske ja südi ning oli põhjuseks, et igauks talus astus oma rada ära rippumata teisest, teisele aru andmata oma sisemiste asjade üle, teine orjastas, surus põrmu, oli nukrustav ja hävitas igauhe juures naeru. Ka Eino-Ilmari, kes oli alles noor ning oleks veel pidanud tohtima naerda, muutus siin vaikseks. Ainult eemal kodust võis ta olla virgas ja täis noorustuld. Haige perenaine, kes seitseteistkümmend aastat oli saatnud mööda tummana ja liikumatuna, hoidis talu hääletu rusuvuse võimuses. Kes mäletas veel seda, et ta oli olnud noor ja kaunis, kui sündis Eino-Ilmari, et ta mõned päevad oli lällutanud ja oma esimesele pojale vastu oli naeratanud? Kümne aasta jooksul oli ta mees küsitlenud õpetatud arste ja iseõppinud rahvatarku, aga kui siis uus rabandus röövis abikaasalt ka veel ta viimse kõnevõime, siis hakati ootama veel vaid surma, kes elavat laipa laseks minna maamulda, kus ta leiaks parema kodu kui siin maailmas. Hommikuti tõsteti perenaine voodist kiiktoolile ja õhtul kanti ta uuesti sängi. Tugevamad teenijad, moonamehed ja sulased vahetusid igal nädalal ses ametis ja said oma töö eest erilise tasu. Vana kirikuaisa aitas peaaegu alati selle juures kaasa. Ta kandis ustavalt oma risti.

Selle põdeja juures oli õpetajaproua meeleldi nähtud külaliseks. Õde Hulda, kes oli diakoniss, täitis ta korraldusi, kattis haige kinni ja avas aknad. Põdeja sõi vahettegemata kõik, mida pastoriproua talle tõi kaasa. Ning sellel polnud kunagi kaasas midagi ebatervet. Ta teadis väga hästi, mida vajasisid haiged. Olles

õige teadlik haigeravitsemises sai ta rõõmsal meelel toime ka väga vastumeelsete talitustega, mispärast õde talle oli eriti tänulik.

„Ning ikka ei tule veel surm,“ ütles ta kummardades pea üle haige tursunud, kollakashalli näo, kes raskesti lamas kiiktooli korjale asetatud padjus.

Õpetajaproua pani sõrme huulile ja vaatas talle hoiatades otsa.

„Ta ei saa midagi aru,“ kinnitas õde, „ei kuule midagi ja ei näe midagi, süüa, see on ainuke, mida ta võib — kes võib mõista Jumala nõu! Miks on pandud see rist peale sellele majale? Kui kole, seitseteistkümmend aastat nõnda lamada paigal, ning sealjuures lõhnab ta ju juba päriselt maa järele. Ta ei saa midagi aru.“

Õpetajaproua surus sõrme piinatud ilme näos uuesti huultele.

„Ta s a a b aru!“ sosistas ta.

Üle haige raskete, sinakate silmalaugude, mis poolavatuna lamasid silmamunal, oli lennanud kerge värin. Ta sarnanes surnule, kellel veel silmad pole surutud kinni.

„Nad on mõlemad haiged, need naabertalude perenaised,“ ütles õpetajaproua, „kuid vahe nende vahel on nii suur nagu öö ja päeva vahel.“

Pilk, mille õpetajaproua libistas üle vaeselt sisseseatud, pea tühja toa, avaldas selgesti, kumba mõlemast haigest ta rohkem eelistab — seda alandlikku, vaikset. Ning temale tehti vist ka ülekohut: isegi ta oma poeg, kes oma sündimisega oli põhjustanud ema haiguse, ei tulnud meeleldi vaatama oma ema. Oli selge, et ta isegi ei tahtnud puudutada ema kätt. Alma Tuuna tegi seda meeleldi, kuid Riikka kaitstes Eino-Ilmarit ja kutsus teda niipea kui võimalik ema toast välja. Ei olnud ju ka tööpoolest armas ühele tugevale, noorele mehele, kui tal oli ema, kes polnud ei elus ega surnud. Aga kes võis teada, mis igauhega kord võib juhtuda, Eino-Ilmarile oleks ses suhtes pidanud antama õpetust. Kunagi ei tulnud poeg avitama oma ema, ning alati hoidis Riikka, vanem tütar, ka siis tema poole. Eino-Ilmarist tehti härrasmeest — ei ühtegi, ta kavatses vististi saada pastoriks.

Haigeravitseja oli see, kes lobises kõike seda ette õpetajaprouale; Tuuna rahvas oli ju nii sõnaaher. Tuuna oli vaikne talu.

See kummaline aeg oma kummaliste inimestega, see hõljuv häda, mis lähenes kaugelt, kuid tõmbas end ikka rohkem pingule ja kogu elu ta terves ulatuses mässis oma võrku, muutus tuntuimaks Tuuna tardunud vaikimises. Mäkimatkal tundsid venelased end peagi üsna kodus, Someris avanes neile otse rõõmuallik, ja kirikumõisas jõuti otsusele, et tuleb neid kohelda viisakalt, kuna ju ka nemad on Jumala olvused. Kankaa küla tõhus hoonetekogu silmit-

sest, ja sinu mees võib sind täiesti endale pidada.“

„Alma väidab, et ta ei tule enam kunagi tagasi, ning pealegi ei taha ta mind enam, kui olen kord armastanud teist. Tuunalased on juba kord seesugused. Oleks ta mind ükski kord kallistanud, mina ei saa elada selleta, ema! Millest see küll peaks olenema? Tuunalased elavad soojuseta, nad on kui põdrasammal või põdrarohi — või kuidas teda nimetatakse —, mis kasvab lume all. Mina mitte... Mina suren, kui ma ei tohi armastada...“

„Katsu armastada lapsi.“

KINNITAGE

OMA
VARANDUSED
JA ELU

EESTI LLOYDIS!

Põllumajanduslik Keskühisus

„ESTONIA“

PEAKONTOR: TALLINNA, JAANI TÄN. 6

Telegr. aadr. „ZENTRESTONIA“

Kõnetraadid: juhatus — 18-91, 20-94, 25-19.
kaubaosak. — 20-90, võikaub. osak. — 33-65.

Oma kapitale üle 600.000 krooni.

Liikmeid-piimaühinguid 215.

Ostab piimatalitustelt võid, kaseiini ja muid piimasaadusi.
Soovitab piimatalitustele piimatööstusmasinaid ja tööstus-
tarbeid.

Karjapidajatele jõutoitu.

Oma kauplused Tallinnas: 1) Jaani t. 3 — Tel. 8-45
2) Müürivahe 10 — „ 23-09
3) C. R. Jakobsoni 4 — „ 5-18

MÜÜGIL VÕI, PIIM, JUUST, MUNAD, VORSTID, SINGID,
KONSERVID J. N. E.

Iga põllumees, kes tahab täiesti kindel olla, et temale ainult kõige paremaid
kaupu müüakse, ostku kõik oma tarbed ainult

TALLINNA EESTI MAJANDUSÜHISUSELT,

TALLINN, Estoonia puiestee Nr. 21

Abikauplus Nr. 1: S. Pärnu maantee Nr. 30.

Abikauplus Nr. 2: S. Tartu maantee Nr. 57.

Kõige rikkalikum ladu igasuguseid
PÕLLUTÖÖMASINAID JA -RIISTU.

Mootorid, rehepeksugarnituurid, niidumasinad.

Alfa koorelahutajad ja Astra piimatalitusmasinad.

Piimaveokannud.

Jõutoidud, fosforhapu lubi, kunstväetisained, veskikivi valamise materjalid,
:: :: raud, naelad, reetallateras jne. jne. :: ::

WASTASTIKUSTE KINDLUSTUSSELTSE

EDASIKINDLUSTUSE JA NÕUANDE-

KESKKOHT NING REVISJONILII

EESTI ÜHISTEGELINE KINDLUSTUS - KESKSELTS

TALLINN, S. KARJA 19, KÕNETR. 30-78.

Kauba Pank Tartus

Suurturg nr. 12, oma majas.

Telefon 9 ja 209.

Võtab raha hoiule.

Annab laenusid,

kusjuures laenuvõtjal tarvis ei ole liikmemaksu sisse maksa, mis laenu kallimaks teeks.

Ostab ja müüb välisraha.

Tschekid: Berliini, Genfi, Helsingi, Londoni, New-Yorgi, Pariisi, Praha peale.

Müüb Eesti 7% välislaenu.

Toimetab kõiki muid pangaooperatsioone.

Kinnitus A.S. „EESTI LLOID“ peaaagentuur

Tule-, elu-, veo- ja õnnetusjuhtude-kinnitus.

„Erika“ **Vennad Tõnisson**

Tartus, Suurturg 2, telef. 7-79.

Soovitame lugupeetud kaubatarvitajatele

Kõrgeväärtuslikku

Aiavilja
Lilled
Söödajuurikate
Risikõina
Timofi
ja muu heina

seemet

Oma puukoolist viljapuid ja ilupõõsaid.

Jällemüüjatele ja aednikkudele kõrged protsendid.

Seemnete tellimised saadetakse ürikulul tellijatele kätte.

Nõudke hinnakirju!

TALLINNA MAJAOMANIKKUDE PANK

HARJU TÄN. 29.

TELEF. 33-11
33-69

AVATUD IGAPÄEV KELLA 9-2.

Pank võtab raha hoiule, jooksvale arvele ja tähtaja peale igasugustes summas ja maksab ajakohast protsenti. Pank diskonteerib veksleid, annab laene ja toimetab kõiki pangaooperatsioone.

RAHASAATMINE KÕIKIDESSE EESTI LINNADESSE JA RAHVA-
RIKKAMATESSE KOHTADESSE.

J U H A T U S.

KINNISVARAOMANIKKUDE KINNITUSSELTS

„MAJA“

KINNITAB

IGASUGUST KINNIS- JA VALLASVARA TULE-
ÕNNETUSTE VASTU TALLINNAS MAJAOMANIK-
KUDE PANGA RUUMIDES HARJU TÄNAV 29.
AVATUD IGAPÄEV KELLA 9-3.

PANGE AADRESSI TÄHELE

HARJU TÄN. 29, TELEF. 33-11

Tallinna Linnapank

Tallinnas, Mundi tänav nr. 2.

Telefonid 19-30, 3-13.

Aidad 7-48.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone sise- ja välismaal. Võtab kaupu oma aitadesse hoiule ja annab nende vastu laenusid.

KINDLAM RAHA HOIUKOHT

Juhatus koosolekud igal äripäeval kella 12—1 e. l.

JUHATUS.

TALLINN SUUR KARJA TÄNAV NR. 19.

EESTI RAHVAPANGA MAJAS. TELEFON NR. 681.

Tallinna Kinnituse Selts

KINDLUSTAB VARANDUSI TULE JA TEISTE ÕNNETUSTE VASTU.

Eesti Kommerts Pank

Peapank: Tallinn, Suur Karja 7

Osakonnad: Tartu, Viljandi, Pärnu, Valga, Petseri, Narva ja Haapsalu.

Peapangal oma telefoni keskjaam väljakutsega „Kommertsbank“.

Peale selle otseühendus panga juhatusega telef. 9-89, 1-57, 22-09.

Telegraafiaadress „Kompa“.

Sissemakstud põhikapitali Kr. 1.400.000.—.

Võtab raha hoiule

Annab laenusid

vekslite, obligatsioonide ja mitmesuguste väärtuste kindlustusel.

Ostab ja müüb

välisraha ja -tshekke, Eesti Hüpotekipanga pantlehti, Eesti 1927. a. välislaenu pabereid

Saadab raha

teistesse linnadesse kodu- ja välismaal.

Toimetab kõiksugu pangaoperatsioone.

Korrespondendid

kõigis kodumaa linnades, alevites ja tähtsamates välismaa linnades.

Kiire pangatalitus.

PANGA JUHATUS.

Riigi Põlevkivitööstuse Juhatus

Tallinn, Valli tän. 4

Telefonid 10-85 ja 11-62

Telegrammid: „Peapõlevkivi“ Tallinn

müüb:

põlevkivi,

põlevkivi õlisid,

tooresõli,

imbutusõli,

mootornaftat,

pigi,

gudrongi,

asfalt-mastiksit,

asfalt-raualakki,

katuselakki pappkatuste

tõrvamiseks,

fenolaati ja

karbolineumi

(„Estokarbolineum“).

TALLINNA KREDIIT PANK

asutatud 1907. aastal

Peapank

Tallinnas, Suur Karja tän. 20

Telegr. aadr. „KREDITBANK“.

Oma telef. keskjaam, väljakutse: „KREDIITPANK“.

Põhikapital kr. 1.290.000.-

Tagavarakapitalid kr. 612.000.-

Osakonnad:

Abjas

Anslas

Haapsalus

Hiiu-Keinas

Jõhvis

Narvas

Nõmmel

Tapal

Tartus

Türil

Viljandis

Võrus

Annab laene. Võtab raha hoiule.

Toimetab kõiksugu panga operatsioone.

Ühistegeline Keskpank

EESTI RAHVAPANK.

Asutatud 1920.

Tallinnas, S. Karja tn. 19, oma majas.

Kõnetraadid 2-02, 24-13 ja 28-28.

Võtab hoiusummasid tähtajalisele ja jooksvale arvele ja maksab ajakohaseid hoiuprotsente.

Võtab liikmeks kõiki ühistegelisi asutusi, kogukondlikke omavalitsusi ja riiklikke iseseisvaid ettevõtteid ja annab nendele laenusid.

Korraldab riiklikkude laenude andmist asunikkudele ja kalameestele.

Toimetab rahasaatmist ja sissenõudmist kõikides Eesti linnades ja alevites korrespondentide-ühispankade kaudu.

Eesti Rahvapanga liikmeks oli 1. jaanuaril 1929. a. 257 ühistegelisi asutusi ja kogukonna omavalitsust.

Arveteseis 1. jaanuaril 1929. a. Kr. 4.998.323.10

Juhatus.